

Kela|Fpa[®]

Työhön ulkomaille – Voinko kuulua Suomen sosiaaliturvaan?

Päivi Kuivasniemi
suunnittelija
Kansainvälisten asioiden
osaamiskeskus

Aiheet

- Termit
- Kelan ja ETK:n työnjako
- Työhön EU-alueelle
- Työhön sopimuksettomaan maahan
 - Poikkeustilanteet
- Sosiaaliturvalainsäädännön uudistaminen

Termit

- "Sopimukseton maa" tarkoittaa muuta maata kuin
 - EU-/ETA-maata tai Sveitsiä, tai
 - Sosiaaliturvasopimusmaata (mm. USA ja Kanada)
- Sopimuksettomia maita ovat esimerkiksi Venäjä, Kiina ja Turkki
- Sosiaaliturvasopimusmaita ei käsitellä tässä esityksessä
 - Voit lukea maakohtaisesti lisää [Kela.fi/muutto](https://kela.fi/muutto)
- Esityksessä käytetty termi EU-alue kattaa EU/ETA-maat ja Sveitsin
- "Paikallinen työskentely" tarkoittaa työskentelyä ulkomailla ulkomaisen (paikallisen) työnantajan palveluksessa
 - vrt. työkomennus ulkomailla suomalaisen työnantajan palveluksessa

Kelan ja Eläketurvakeskuksen (ETK) työnjako

- Kela ratkaisee ulkomailla oleskelevan kuulumisen Kelan sosiaaliturvaan, kun kyse on
 - Työskentelystä paikallisen työnantajan palveluksessa missä tahansa maassa, ml. työskentely EU-alueella
 - Lähetetystä työntekijästä sopimuksettomassa maassa
 - Työntekijän mukana ulkomaille lähtevästä perheenjäsenestä
→ Kaikki maat
- ETK ratkaisee EU-alueelle sekä sosiaaliturvasopimusmaihin Suomesta lähetettyjen työntekijöiden sosiaaliturvaan kuulumisen

Lähdetkö EU-alueelle töihin paikalliselle työnantajalle vai lähetettynä työntekijänä?

- Työskentely EU-alueella **paikallisella** sopimuksella:
 - Työskentelymaan sosiaaliturva, ilmoita työstä Kelaan
 - Suomesta **työkomennukselle** EU-alueelle
 - Lähetetyt työntekijät tai työskentely useammassa EU-maassa:
 - Hae todistusta ETK:sta, ei hakemusta Kelaan
 - Tieto ETK:sta viran puolesta Kelaan
 - Kela ei anna omaa päätöstä työntekijälle
 - Kuulut myös Kelan sosiaaliturvaan, jos saat A1-todistuksen ETK:sta
- HUOM! Mukana ulkomaille lähtevän perheenjäsenen on tehtävä oma hakemus tai ilmoitus Kelaan!

Esimerkki 1, paikallinen EU-työskentely

- Työntekijä asuu Torniossa. Hän työskentelee Ruotsin puolella Haaparannassa
 - EU-asetus: sosiaaliturvaa työskentelyvaltiosta
 - (Hylkäävän) ratkaisun kuulumisesta Kelan sosiaaliturvaan tekee Kela
 - Eläke karttuu Ruotsissa, sairaus- ja vanhempainpäivärahat maksetaan Ruotsista jne.
 - Lapsilisän maksuvastuu voi jakaantua Suomen ja Ruotsin välillä

Esimerkki 2, lapsilisän maksuvastuu jakautuu

- EU:ssa vanhemman työskentelymaa voi joutua maksamaan lapsilisää vaikka lapsi asuu toisessa jäsenmaassa
 - Perhe asuu Suomessa. Toinen vanhemmista ei työskentele Suomessa, toinen työskentelee Ruotsissa.
 - Työskentelymaana Ruotsi maksaa oman lapsilisänsä täysimääräisenä Suomessa asuvasta lapsesta
 - Suomi ei maksa lapsilisää täällä asuvasta lapsesta
 - Kuitenkin jos Suomen lapsilisä (n. 95 €) olisi määrältään Ruotsin lapsilisää (n. 110 €) suurempi, maksaisi Kela erotuksen

Esimerkki 3, työkomennus EU-alueelle

- Perhe (*lähetetty työntekijä + puoliso + lapset*) lähtee kahdeksi vuodeksi Saksaan toisen vanhemman työkomennuksen vuoksi.
 - Työntekijä hakee todistusta ETK:sta, ei Kelasta
 - ETK:sta annetun todistuksen A1 nojalla lähetetty työntekijä pysyy myös Kelan sosiaaliturvassa
- Myös perheenjäsenet voivat kuulua Kelan sosiaaliturvaan Saksassa oleskelun aikana
 - Perheenjäsenet hakevat kuulumista sosiaaliturvaan Kelasta
 - Lähtökohtaisesti etuudet Kelasta kuten Suomessa asuessaan
- Jos puoliso aloittaa työskentelyn paikallisesti Saksassa, ei hän voi enää kuulua Suomen sosiaaliturvaan

Lähdetkö töihin sopimuksettomaan maahan?

- Muutto sopimuksettomaan maahan enintään vuodeksi mistä tahansa syystä on tilapäinen muutto
 - Kelan sairausvakuutus ja muu sosiaaliturva ulkomailla oleskelun ajan
 - Mahdollinen työskentely ja siihen tai asumiseen perustuva oikeus muun maan sosiaaliturvaan ei estä kuulumista Kelan sosiaaliturvaan
- Muutto yli vuodeksi on vakinainen muutto
 - Kelan sairausvakuutus ja muu sosiaaliturva päättyy heti maasta muuttoon
- Maistraateilla ja verohallinnolla omat määritelmät vakinaisesta muutosta

Esimerkki 4, tilapäinen oleskelu

- Suomessa vakinaisesti asuva ja Kelan sosiaaliturvaan kuuluva Venäjän kansalainen ilmoittaa työskentelevänsä kuuden kuukauden ajan Venäjällä paikallisen työnantajan palveluksessa
- Kyse on tilapäisestä, enintään yhden vuoden oleskelusta sopimuksettomassa maassa
- Henkilö pysyy Kelan sosiaaliturvassa myös Venäjällä työskentelyn ajan
 - Voi olla samanaikaisesti oikeutettu Venäjän sosiaalietuuksiin

Työskenteletkö sopimuksettomassa maassa yli vuoden?

- Poikkeukset yhden vuoden sääntöön
 - Tiettyihin henkilöryhmiin kuuluva on myös yli vuoden sopimuksettomassa maassa oleskellessaan Kelan sosiaaliturvassa
 - Kelan sosiaaliturvan edellytyksenä näillä henkilöillä on kiinteät siteet Suomeen ja jo edeltävä kuuluminen sosiaaliturvaan

Kelan sosiaaliturvassa, kun työssä sopimuksettomassa maassa yli vuoden 1/2

- Suomen kansalainen, joka työskentelee Suomesta lähetettynä
 - Ulkoministeriön, tai muuten valtion palveluksessa ulkomailla
 - Diplomaatit ym.
 - Lähetystyössä ulkomailla
 - Kehitysyhteistyössä ulkomailla

HUOM! Poikkeuksellisesti kansalaisuusvaatimus

Kelan sosiaaliturvassa, kun työssä sopimuksettomassa maassa yli vuoden 2/2

- Suomalaisen työnantajan ulkomaille lähettämä = työkomennus ulkomaille
 - Myös samaan konserniin kuuluva työnantaja ulkomailla
- Suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottama työntekijä = paikalta palkattu
- Suomesta apurahaa saava tutkija tai taiteilija
- Myönteinen päätös voidaan antaa 5 + 5 vuodeksi
- Kaikkiin ym. ryhmiin kuuluvien perheenjäsenet
 - Kela toimivaltainen kaikkien maiden osalta

Esimerkki 5, työssä sopimuksettomassa maassa yli vuoden / poikkeusryhmät

- Perhe (*lähetetty työntekijä + puoliso + lapsi*) lähtee kahdeksi vuodeksi Turkkiin toisen vanhemman työkomennuksen vuoksi.
 - Päätöstä Kelan sosiaaliturvaan kuulumisesta haetaan Kelasta koko perheen osalta
 - Huom. 18-vuotta täyttäneiden tulee jättää oma hakemus, alaikäiset lapset ilmoitetaan vanhemman hakemuksella
 - Työkomennus suomalaiseseen yritykseen tai tämän ulkomaiseen tytär-, sisar- tai emoyritykseen on peruste Suomen sosiaaliturvalle
 - Etuudet maksetaan työkomennuksen ajalta, mutta joitain etuuskohtaisia rajoituksia on

Kaikkia etuuksia ei makseta ulkomaille

- Kaikkia Kelan etuuksia ei makseta, vaikka ulkomailta oleskeleva "kuuluu sosiaaliturvaan"
 - Työttömyysturvan ulkomaille maksamisessa rajoituksia
 - Asumistukea maksetaan vain Suomessa sijaitsevasta asunnosta
 - Lasten kotihoidon tukea ei makseta EU-alueen ulkopuolisiin maahan
 - Äitiyspakkaus toimitetaan vain Suomen osoitteeseen
 - Etuuksista omat päätökset, jos oikeus etuuteen lakkaa

Miten toimin?

- Ulkomailla työskentelystä tai oleskelusta on oltava yhteydessä Kelaan
 - Asiointipalvelu (kela.fi) tai
 - Lomake Muutto ulkomaille tai työskentely ulkomailla Y38
 - Pelkkä muuttoilmoitus maistraattiin ei riitä
- Poikkeusryhmiin kuuluvan (esim. lähetetty työntekijä) on haettava päätöstä Kelan sosiaaliturvaan kuulumisesta yhden vuoden kuluessa ulkomaille siirtymisestä, tai edellisen päätöksen voimassaolon päättymisestä
- Kelan kansainvälisten asioiden keskus
 - Puhelinpalvelu maasta- ja maahanmuuttoasioissa
p. 020 634 0200

Sosiaaliturvalainsäädännön uudistaminen

- Sosiaali- ja terveysministeriön Palvelut asiakaslähtöisiksi –kärkihankkeen yhtenä osana on asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön uudistaminen
 - Uudistamisen tavoitteena on selkeyttää lainsäädäntöä
- Lakiesityksen lausuntoaika on päättynyt 13.8.2018
 - Yksi esityksen pääkohdista on, että sosiaaliturvaan kuulumisesta ei jatkossa annettaisi erillistä päätöstä
 - Sosiaaliturvaan kuulumisen ratkaistaisiin etuusasian yhteydessä
 - Sosiaaliturvaan liittyvä ilmoitus- ja hakemismenettely muuttuu
 - Ulkomailla oleskelun aikarajoihin on myös esitetty muutoksia
- Lain on tarkoitus astua voimaan 1.1.2019
- Lakiesityksen etenemisestä tiedotetaan STM:n sekä Kelan internet-sivuilla

Kiitos mielenkiinnosta!

Päivi Kuivasniemi
suunnittelija

Kela, Etuuspalvelujen lakiyksikkö,
Kansainvälisten asioiden osaamiskeskus

Kela|Fpa